

Чайка К. О., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лихова С. Я., д.ю.н., професор

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО У ДИСПОЗИЦІЇ СТАТТІ 276
КК УКРАЇНИ**

На сучасному етапі розвитку суспільства використання залізничного, водного чи повітряного транспорту для різних видів перевезень є важливою складовою розвитку будь-якої держави та повсякденного життя людей. У зв'язку з збільшенням транспортних перевезень підвищується і рівень порушень прав та свобод у транспортній сфері. Суспільна небезпека кримінальних правопорушень у цій сфері полягає в її підвищеній здатності до заподіяння істотної шкоди кільком об'єктам кримінально-правової охорони – здоров'ю людей, їхньому життю, відносинам власності, а також багатьом іншим правовідносинам, зокрема, у сфері громадської безпеки, екологічній сфері, сфері господарської діяльності тощо. Детальний аналіз цих даних кримінальних правопорушень впливає на профілактику порушень у транспортній сфері та запобігають їх виникненню та настанню суспільно небезпечних наслідків.

Розділ XI Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачає захист безпечного переміщення на залізничному, водному, повітряному, автомобільному, міському електричному транспорті та магістральному трубопровідному транспорті. Однією з статей вищевказаного розділу є стаття 276, якою встановлена відповідальність за порушення працівником залізничного, водного або повітряного транспорту правил безпеки руху або експлуатації транспорту, а також недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку, якщо це створило небезпеку для життя людей або настання інших тяжких наслідків [1].

Безпосереднім (основним) об'єктом цього кримінального правопорушення є безпека руху або експлуатації залізничного, водного або повітряного транспорту, а факультативним (додатковим) можуть бути життя та здоров'я людини, майно, навколишнє середовище та інші блага. Під безпекою руху та експлуатації авіаційного транспорту слід розуміти такий стан функціонування авіаційного транспорту, за якого не заподіюється і не може бути заподіяна шкода життю і здоров'ю людей, власності, іншим соціальним цінностям внаслідок руху або експлуатації авіаційного транспорту [2, с. 224].

Кримінальна відповідальність за ст. 276 КК України настає тоді, коли порушення пов'язане з використанням одного з видів транспорту, вказаних в диспозиції цієї статті, а кожний з видів транспорту містить в собі певні елементи, наприклад засоби управління рухом, місця базування, транспортні засоби тощо, тому залежності від характеру правопорушення вони виступають як предмети кримінального правопорушення чи знаряддям його скоєння.

Об'єктивна сторона відповідно до ст. 276 КК України характеризується такими ознаками: 1 - діяння у двох формах: а) порушення правил безпеки руху або експлуатації транспорту; б) недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку; 2 - настання чи можливість настання суспільно небезпечних наслідків; 3 - причинно-наслідковий зв'язок між діянням і наслідками, що ним заподіяні.

Під порушенням правил безпеки руху або експлуатації транспорту слід розуміти вчинення дій, заборонених такими правилами, чи невиконання дій, які необхідно виконати відповідно до норм чинного законодавства України. Недоброякісний ремонт транспортних засобів, колій, засобів сигналізації та зв'язку полягає у порушенні конкретної процедури виконання певних робіт, використанні під час ремонту неналежних інструментів, матеріалів, деталей чи механізмів, відсутності перевірки експлуатаційно-технічних якостей транспорту після ремонту для перевірки наявності в них дефектів та для нього усунення тощо.

Наслідки у вигляді створення небезпеки для життя або здоров'я людей або настання інших тяжких наслідків – це такі зміни у технічному стані транспорту, обстановці руху, в стані, в якому перебувають особи, які керують транспортом, за яких виникає високий ступінь можливості заподіяння реальної шкоди. Причинно-наслідкових зв'язок між діянням та наслідками настає тоді, коли дія або бездіяльність потягли за собою настання конкретних наслідків.

Суб'єкт правопорушення є спеціальним. Насамперед, це працівник залізничного, водного або повітряного транспорту, що передбачає те, що особа перебуває у трудових відносинах з транспортним підприємством або її дії вчинені шляхом виконання нею трудових обов'язків. Особа, яка не наділена вказаними вище ознаками спеціального суб'єкта, підлягає відповідальності за іншими статтями КК України.

Суб'єктивна сторона характеризується психічним ставленням особи до діяння та його наслідків. Конкретне діяння може вчинюватися з прямим умислом або необережно. До наслідків злочину можна віднести тільки необережну форму вини (злочинна самовпевненість або недбалість). У цілому цей злочин вважається необережним.

Кваліфікуючими ознаками є заподіяння: 1) потерпілому середньої тяжкості чи тяжких тілесних ушкоджень; 2) великої матеріальної шкоди (ч. 2 ст. 276), а особливо кваліфікуючою – загибель людей (ч. 3 ст. 276).

Таким чином, резюмуючи все вищевикладене, можна стверджувати, що підставою для притягнення особи до кримінальної відповідальності за кримінальне правопорушення, передбачене статтею 276 КК України, є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить перераховані вище елементи складу кримінального правопорушення.

Література

1. Кримінальний кодексу України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 07.11.2022)

2. Кундеус, В. Г. Безпека руху та експлуатації авіаційного транспорту, як об'єкт кримінальних правопорушень, передбачених розділом XI Особливої

частини КК України. *Злочинність і протидія їй в умовах сингулярності: тенденції та інновації*. Харків: ХНУВС, 2021. С. 223-225.